

Vrijzinnige Gemeente Zierikzee 27 juni 2021

Serie: Psalmen – thema: Psalm 71 (hertaald door Huub Oosterhuis)

Toespraak Franck Ploum

1.

Met de corona-versoepelingen in de rug en de opluchting dat we weer samen mogen zingen, dacht ik: laat ik eens bijdragen aan de feestvreugde met een opbeurende psalm, psalm 71. We hoorden de psalm in een prachtige hertaling van Huub Oosterhuis.

Hier is de psalmist aan het woord die terugkijkt op zijn leven. En we hoorden het, de balans is niet al te best. Wat is er terecht gekomen van zijn zwoegen? Wat is er over van zijn godsvertrouwen? Wat heeft een leven gedragen door God- Ik zal er Zijn hem nu eigenlijk opgeleverd? Alles overziend is hij muurvast komen te zitten. Muurvast in wat? In teleurstelling, in verdriet, wellicht ook in cynisme. Vanuit die benarde situatie richt hij zich tot God, die van de moederschoot af met hem meegaat. God-bevrijder:

'breek mij open'

Haal me weg uit mijn benauwenis, geef me ruimte van leven, perspectief.

*'Vlieg me naar een hoog nest
waar ik veilig ben
een hoge zeekust met uitzicht, even'*

Een persoonlijk relaas wordt verteld in de tekst. Maar wat voor alle psalmen geldt is hier ook aan de orde: persoonlijk maar niet voorbijgaand aan de collectieve ervaring. We kunnen ons herkennen in de woorden die geschreven staan. Zoals je je kunt herkennen in een goede film of een personage in een boek. Dat je in een keer beseft: dit gaat over mij, dit ben ik, mijn leven is gekend. Nog voor ik werd geboren, voegen de psalmen daar vaak aan toe. (o.a. psalm 139).

2.

Je voedt je kinderen op, je geeft ze richting mee. Gevoeligheid voor recht en vrede, aandacht voor de zwakkeren. Het vertrouwen wellicht, gedragen te worden, door wie of wat wij God noemen. En wat doen ze er mee? Wat is er overgebleven van je inspanningen?

Je kijkt terug op je eigen even, op wat je gedaan hebt, waar je je sterk voor hebt gemaakt, waar je je energie aan hebt gegeven en je stelt je de vraag: wat heeft het allemaal opgeleverd? Wat is er over van de dingen die ik belangrijk vind of heb gevonden? En soms denk je: prima! Maar vaak of vaker ook niet.

Als ik naar mezelf kijk, dan zijn bijvoorbeeld alle plekken waar ik kerkelijk of pastoraal actief ben geweest inmiddels verdwenen. De kerk waar ik ooit begon in 1994 is nu gevuld met appartementen. De kerk waar ik begin van dit millennium werkte en die voor tonnen verbouwd werd om geschikt te zijn voor niet alleen liturgie maar ook cultuur, kunst en ontmoeting, daar worden nu aubergines geteeld. Een groot kloosterproject in Noord-Limburg, inmiddels verkocht aan een projectontwikkelaar. Plekken waar ik mijn ziel en zaligheid, mijn kennis en kunde heb ingezet, ze zijn verdwenen. Geen behoefte meer aan, kennelijk.

*'Mijn vijanden kakelen over mij:
die heeft haar tijd gehad, voor goed voorbij'*

Leg er u eigen ervaringen, op welk vlak dan ook, maar naast. Misschien hebt u zelf ook vaak het idee dat alles waaraan u hebt bijgedragen, alles wat opgebouwd is weer afgebroken wordt. Dat is soms pijnlijk om te zien en te ervaren. Tegelijk is dat ook de ervaring van alle generaties: alles is in verandering, alles ontwikkelt zich. Vaak heb je het idee dat het niet ten goede ontwikkelt. Maar iedere tijd heeft ook haar eigen fouten nodig. Iedere tijd stelt haar eigen vragen. Iedere tijd moet haar eigen antwoorden en oplossingen vinden.

3.

De psalmist houdt in alle twijfel en teleurstelling vast aan God-bevrijder. Hij richt zijn gedachten, zijn gebed, zijn overpeinzingen tot iemand. Dat is eigen aan de psalmen. Over het bestaan van God is geen twijfel mogelijk. God is. Wel wordt die God bevraagd, aangeklaagd, aangeroepen en vervloekt ook. Want, waar ben je? Waar was je? Hoe kun je dit laten gebeuren? Zie je mij wel, in mijn ellende?

*'Ontferm je,
ik ben uitgebloeid,
mijn kracht is op,
mijn ziel in mij doodmoe' (Psalm 6).*

Waar ondanks alles wat er gebeurt de psalmist vasthoudt aan God, herkennen we in onszelf wellicht ook de neiging om te gaan twijfelen, of zelfs het mogelijke bestaan van God los te laten. En als je de rugzak ziet die sommige mensen in hun leven te dragen krijgen – misschien jijzelf wel - dan kun je je daar alles bij voorstellen. En als je om je heen kijkt wat mensen overkomt, aangedaan wordt en wat mensen elkaar en hun leefomgeving aandoen, dan kun je achteroverleunend verzuchten: ach ja, god, het zal wel. En als je het zelf nog niet denkt dan zijn er altijd mensen te vinden die dat in je aanwakkeren: god? Geloof je daar nog in? Doe je daar nog iets aan?

*'Zij honen mij, hardvochtig plechtig
om mijn levenswandel'*

4.

En toch zitten we hier. Toch is er iets in ons dat blijft trekken. Met al onze twijfel en ons vragen, met al onze levenspijn en teleurstellingen, zitten we hier.

*'We hebben onze armen
om elkaar heen geslagen,
tellen onze zegeningen, wachten af
en zingen uw vreemde psalmen
tot vertroosting'*

Wat komen we hier doen? Zitten we hier tegen beter weten in? Houden we vast aan een luchtspook? Of heeft ons samenkomen nog enige betekenis? Kennelijk laten we ons niet ontmoedigen. Kennelijk hebben we het nodig, of vinden we het verhelderend om rond die oude verhalen telkens weer nieuwe verhalen op te schrijven en te vertellen. Om aan elkaar te vertellen waarom ondanks alles toch – God. Of op z'n minst een aarzelend proberen te vertolken wat het dan is dat je gaande houdt, je leven doet, tot rust brengt. Waarom je je niet laat ontmoedigen door wat er om je heen en soms ook in je eigen leven gebeurt.

*'Ik zal nog over jou proberen op te schrijven
wat je tot mijn god gemaakt heeft
De unieke, enige,
die mij leven doet, herleven'*

We laten ons niet ontmoedigen. Omdat er een verhaal is dat dwars tegen alle feiten in, zegt dat het toch zin heeft. Omdat we ons willen laten voeden door een ethiek die zegt dat wij weliswaar niet schuldig zijn, maar wel verantwoordelijk (Emmanuel Levinas) voor wat er inde wereld gebeurt. Omdat wij onze ogen niet willen sluiten voor het verdriet van mensen op de vlucht, of voor de pijn van de ontkenning die mensen uit de LHBTIQ-gemeenschap wordt aangedaan.

Wij zien het lijden, we kennen het verdriet, we weten hoe ons eigen leven gelopen is, maar we willen ons niet door afbraak, verlies of cynisme laten leiden, maar door een richtinggevend verhaal. Een verhaal dat zegt dat het zin heeft om je te blijven verbinden aan die wij god noemen. Een verhaal dat zegt dat mijn leven er toe doet, dat mijn aanwezigheid op deze aarde betekenis heeft. Een verhaal dat zelfs zegt: de toekomst van deze wereld ligt in jouw handen, in onze handen.

Dat zijn grote woorden, maar de verhalen zeggen dat we het kunnen. Het woord is niet te hoog, niet te ver, niet te zwaar: Jij kunt het volbrengen (Deuteronomium). Je kunt recht en vrede en goedheid en vriendschap volbrengen, al is het maar aan één mens: dat is al voldoende. En als je dat doet, als je probeert dat te doen: dan zul je zien, voelen, ervaren, dan Zal ik er Zijn.

Is het weten van de psalmist niet ook eerder een diep doorleefde ervaring? Niet een kennis van het hoofd, maar van het hart? Niet een kennis van het hoofd maar de ervaring van wat het met hem doet en hoe hij opgetild wordt wanneer zijn handen goed doen en zijn voeten de weg naar vrede banen? Is het weten van de psalmist niet vooral ook de levenservaring dat niet alles in je leven perfect hoeft te gaan wil het een zinvol leven zijn? Dat juist in de gebrokenheid van alle dag en in je eigen leven en doen en laten, je kunt zeggen: dit is het en het is goed zoals het is. Ook in de ogen van die Ene, die vanaf mijn geboorte heeft opgetild en gedragen.

*Ik zal nog een harp proberen
een viool te bespelen –
ik plooi mijn lippen tot een lied
ik schraap mijn keel en wat dan klinkt
is mijn psalm voor jou –
daar moet je het mee doen.
En ik ook.*

Zo moge het zijn.

Psalm 71 (vrij)

hertaling: Huub Oosterhuis

Ik zit muurvast, ik ga niet, kom niet,
neig niet, hunker niet –
ontzettende, jij, breek mij open.

Vlieg me naar een hoog nest
waar ik veilig ben, even,
een hoge zeekust met uitzicht.

Mijn moeder was van U, uw dochter.
Zo werd ik van U.
Toen zij mij leerde zingen zong ik U.

Daarna zagen velen niets in mij
ik zwierf dagen en nachten en soms
kwam ik thuis bij U, en zong.

In mijn ouderdom verlaat mij niet.
Opgetild hebt Gij mij vanaf mijn geboorte
op uw schouders en mij gedragen.

Mijn vijanden kakelen over mij:
die heeft zijn tijd gehad
voorgoed voorbij.

Zij honen mij, hardvochtig plechtig
om mijn levenswandel, beschimpen
mijn kinderen en geliefden.

Wij hebben onze armen
om elkaar heen geslagen, tellen
onze zegeningen, wachten af
en zingen uw vreemde psalmen
tot vertroosting, en ik vertel
over mijn jonge jaren

hoe ik toen leefde met jou –
in mijn ouderdom verlaat mij niet:
als ik oud werd zou jij mij torsen.

Ik zal nog over jou proberen op te schrijven
wat je tot mijn god gemaakt heeft
de unieke, enige

die mij leven doet, herleven
mij uit aardkrochten omhoog haalt
en mij tot rust brengt, soms even.

Ik zal nog een harp proberen
een viool te bespelen –
ik plooi mijn lippen tot een lied

ik schraap mijn keel en wat dan klinkt
is mijn psalm voor jou –
daar moet je het mee doen.

En ik ook, zo moge het zijn
zo moge het zijn tot mijn dood.

Uit: Huub Oosterhuis – 150 psalmen vrij (Uitgeverij Ten Have)